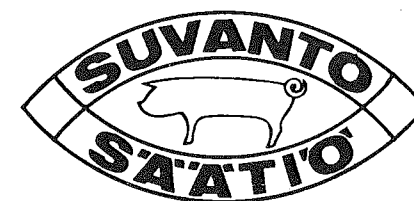

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 3 1992

TOUKOKUU

Sakkolan potria porsaita. Kuvan tarina sisäsivuilla.

TOIMITUKSEN TUOLI

Hyvää kevättä, sakkolalaiset! Vietettynä on pääsiäinen, vappukin juhlistu mutta toivottavasti äitienpäivän kukat kukkivat.

Lisää juhlia on tiedossa kesäkuun 9. päivänä: silloin Suomen 75-vuotisen itsenäisyyden kunniaksi kutsutaan kaikki sakkolalaiset Lempäälässä järjestettäviin juhliin.

Sakkolan vuotuiset pitäjäjuhlat taas koetaan Tampereella, tänä vuonna kuitenkin poikkeuksellisesti vasta elokuun toisena viikonvaihteena.

Kotiseutumatkailu käy jo kuumana: siitä lieenee kuitenkin muutama varoituksen sana paikallaan. Matkanjärjestäjien joukkoon on kuulemma soluttautunut epäasiallista väkeä, joten itse kukin tarkoin valvokoon etujaan matkoja suunnitella ja kyselkään neuvoja asiaa tuntevilta.

Suvannon Seudun tilausmaksut tulivat tilaajille, ja osin on paluupostiakin tullut. Mikäli tilauksissa tai osoitteissa on epäselvyyksiä, niin soitto numeroon 931 - 748 448 iltaisin tai viikonloppuisin toivon mukaan selvittää asiat.

Kaunista kevättä ja lämmintä kesää odotellessa

— MRT

Sakkolan potrat possut

Kuvan takana lyijykynällä kirjoitettu teksti: Sijanhoitokurssit Haidermaassa Tuomas Koirasen talossa. Johtajana Agronomi A. Salokangas keskellä seisomassa. Konsulentti Katri Risu äärim. vasemmalla ja oikealla konsulentti Vappu Kimanen. Kurssilaisia on eri kylistä ympäri pitäjän.

Vuosiluku 1924 oli yliviivattu.

Kuva kuuluu Ensi Helon kokoelmaan, jonka hän on saanut kummitähtinsä Ida Pitkäsen jäämistöstä. Ida Pitkänen oli kodinhoitaja, syntynyt Sakkolassa v. 1900 ja kuoli Heinolassa v. 1974. (Idan vanhemmat Juho Pekanp. Pitkänen 1861—1931 ja Katri Jaakkimantr. Kymäläinen 1861—1939).

Kuvan lähetti **Hanna Kitunen Lempäälästä**.

TILAA SINÄKIN OMA SUVANNON SEUTU

Sukuseura IEVALOISTEN

(Aabraham Eevan suku Vilakkalasta)

sukukokous su 7. 6. 1992 klo 13 Tampereella ravintola Rusthollissa os. Rusthollinkatu 16. (Vanhana Teiskontien varrella). Kesäinen lounaspöytä 45,—. Ennakkoilmoittautuminen Kalevi Erä-rannalle puh. 932-12 882 toukokuun 20. päivään mennessä.

Ota mukaan vanhoja valokuvia.

Tervetuloa

SUKUNEUVOSTO

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448

Löytyykö valokuvia?

Hyvät kiviniemeläiset. Äitini Laha Hagman os. Hyyrynen oli kotoisin Kiviniemestä Viipurintien varrelta.

Taas kerran Klaudia Pelkisen ikihana kirjoitus toi minut lähemmäksi juuriani. Te siellä eläneet näette silmien silmillä rannat, ihmiset, talot ja puut. Vanhat valokuvat ovat minulle yksi keino päästä lähemmäksi kyläyhteisöä. Mummoni Maria ei ymmärtänyt silloin talvisodan syttyessä ottaa valokuvia mukaan ja niin ne paloivat mökin mukana. Ehkä Teillä naapureilla olisi kuvia ainakin omista taloistanne ja niiden asukkaista. Pyytäisin lähettämään postiniennakkona, että jotenkin saisin korvatuksi kulunne.

Kolme kertaa olen saanut ihailla kaunista Kiviniemeä. Haluaisin omalta osaltani vaikuttaa, että juuret Viipurintien varrelta eivät unohtuisi perheessämme.

Sydämellisin terveisin

Ritva Kurtz
Sender Str. 15
D-4837 VERL
SAKSAN LIITTO-
TASAVALTA (BRD)

Äidin haudalla

On vuosia kulunut siitä ajan pitkään virtahan, kun äitini armas multa jo vietiin hautahan.

Mä muistan sen selvästi vielä, kun seisoin hänen haudallaan. Mä itkein katselin siellä, kun he peittivät kumpuaan.

Mä silloin jo tunsin kyllä, että elämä raskasta on. Vaan tiennyt en itse vielä, minkä saisin mä kohtalon.

Nyt vuosia tuskailen kuljin yhä etsin mä onnean. Vaan virtana kyynel vuosi, sydän kaipasi parempaa.

Oi silloin äitini armas, sä muistuit mieleeni mun, kuinka usein sä lapsena illoin mulle kuiskasit rukouksen.

Sun muistosi mieleeni johti, minut Luojaani turvaamahan. Nousi rukous taivasta kohti, sai rauhan minun rintani.

Vaan silloin sä äitini armas, kun taistoihin tuimihin käin. Niin moni on kyynel karvas nyt vierinyt poskellein.

Vaan, kerran oi äitini armaan mä vielä sun kohdata saan. Vaan taivaassa ijäti kerran mä kanssasi laulella saan.

Antti Laamanen

Rakkaalle Äidilleni

Nyt onnitella tahtoisimme
Sua, Äiti-kulta.
Me paljon hyvää saaneet oomme
vuotten mennen Sulta.

Ah, palkita ei koskaan voida
rakkauttas' suurta.
Se taivaasta on kotoisin,
se ompi pyhää juurta.

Sä siunausta kylvit vain,
vaikk' kyynel kastoi tiesi.
Sait ilon kukat kukkimaan.
O! lämmin kotiliesi.

Sä ohjaelit elon tiellä
hellin käsin meitä
ja ajatuksin myönteisin
viel' kaukaisia teitä.

Meill' äiti hyvä ollut oot,
siis kiitoslaulut kaikaa,
ja kirkkahammin lastenlasten
äänet Sulle raikaa.

Nyt toivotamme elontielles'
tyyntä illan rauhaa,
miss' kukat kukkii kauneimmat
ja kesän linnut laulaa!

Ja Taivaan Isä siunaten
Sua käsillänsä kantaa.
Se onni suurin ihmisen,
kun armonsa hän antaa.

Helmi Puolimatka
Sakkolan Keljasta

Äitien- päivänä

On toukokuun toinen sunnuntai.
On päivä äitien,
nyt omaa äitiäin muistelen.
Hänen hymyään hellää ja hyvää.
Meille lapsille taivaasta kertoi hän,
ja Jumalan rakkaudesta.
Kai armon lähteestä maistaa
ol' saanut,
sen lähteen äärelle meitäkin ohjaili.
Työntäyteiset päivät on päättäneet,
nukut levossa nurmen alla.
Sua kiittäen, siunaten muistan ain'
oma äitini armainen.

Taimi Finni

Niin silloin

Kun koittaa aika Toukokuun
ja on sulanut järven jää.
Vihertää oksat lehtipuun
maata aurinko lämmittää.
Niin silloin tahtoisin nähdä sen
auringon laskun kultaisen
yli Suvannon siintävän veen.

Kun kuulen puron solisevan
jäistä vapaa vesi jo on.
Näen lehdet oksissa vaahteran
kuulen lintujen karkelon.
Niin silloin tahtoisin nähdä sen
miten kuohuu koski vaahdoten
Kiviniemen sillan luona.

Kun kukkia täynnä on omenapuu
vuokot mattona peittävi maan.
Puun vierelle varjo kallistuu
käy käki taas kukkumaan.
Niin silloin tahtoisin nähdä sen
hiekkakuopan ja harjun rinteiden
vähäisen mutkan koulutietä.

Sylvi Systä

Itsenäisyyden juhluvuoden tilaisuus Lempäälässä 9.6.

Suomen 75-vuotisen itsenäisyyden kunniaksi Suvanto-Säätiö järjestää juhlatilaisuuden Lempäälässä tiistaina kesäkuun 9. päivänä.

Tilaisuus alkaa ruokailulla Hakkarin koulun ruokalassa. Säätiön tarjoamalle sopansyönnille ja kahvinjuonnille on varattu kaksi tuntia aikaa, kello 11.30—13.30, että juhla-

ki ennättää myös vaihtaa kuulumisia ja tavata vanhoja tuttujaan.

Juhlaan odotetaan kaikenikäisiä sakkolalaisia nuoresta polvesta kotirintaman väkeen ja veteraaneihin — kaikkia sakkolalaisia ja heidän ystäviään.

Ohjelmaosuus alkaa Hakkarin liikuntahallilla kello 13.30 — karjalaisen laululla tietysti ja Uno Pulakan tervehdyspuheella. Luvassa on torvisoittoa ja muitakin musiikki- ja lauluesityksiä. Ainakin Aila Heikkilä ja Ilmari Kaarineva päästetään ääneen, samoin lausuja Elli Pulakka.

Yrjö Raaska kertoilee asioita Suvannon varrelta — ja jotta kaikki matkassa pysyisivät, on puhuja luvannut tuoda seudun kartankin mukanaan. Sakkola-Seuran puheenjohtaja Eila Aro luovuttaa tilaisuudessa annettavan ansiomerkin, ja päättäjäissanat lausuu Eero Kurikka. Tilaisuuden on lupautunut juontamaan Esko Kallonen.

Tiistaisen kesäpäivän juhlaan odotetaan runsasta osanottoa! Suomen juhliessa 75-vuotista itsenäisyyttään, myös Suvanto-Säätiö on ennättänyt 45 vuoden ikään.

Sananlaskuloi Sakkolasta

Mies tulluo räkänenäst, mut ei turhan naurajast.

Siinhä pien pistelyö, mis suur nosteluo.

Mikä jeäp terält, se jeäp hamaraltki.

Luu liha valitsijal.

Köyhtyy soap, mut ei laihtuu.

Vierivä kiv ei karvetu.

Sorja o sorja riiheski.

Syksyne yö aijjoa yheksäl hevosel.

Taimi Finni
ent. kotikylä Lupra

Perinteiset pitäjäjuhlat 8-9. elokuuta Tampereella

Juhlat aloitetaan lauantaina 8. päivänä elokuuta klo 18 iltakirkolla Messukylän kirkossa. Kirkkomenojen jälkeen kunnioitetaan kaatuneiden muistoa Messukylän sankarihau-dalla.

Messukylästä siirrytään Tampereen Kauppaoppilaitoksen tiloihin jossa juhlat jatkuvat Muistojen illan

merkeissä klo 19.

Sunnuntaina juhlat jatkuvat samassa paikassa kirkonmenojen jälkeen noin klo 12.

Juhlien ohjelmista tarkemmin seuraavassa Suvannon-Seutu -lehdessä.

Tervetuloa mukaan

Järjestelytoimikunta

JUHLATILAISUUS LEMPÄÄLÄSSÄ SAKKOLALAISILLE

tiistaina 9. 6. 1992

Suomen 75-vuotisen itsenäisyyden kunniaksi

Suvanto-Säätiön tarjoama RUOKAILU ja KAHVIT

klo 11.30—13.30

Hakkarin koulun ruokalassa — ja vapaata tarinointia suun täydeltä!

PÄÄJUHLA klo 13.30 Hakkarin liikuntahallissa

TORVISOITTOA
KARJALAISTEN LAULU
TERVEHDYSPUHE
LAULUESITYS

LAUSUNTAA
SUVANNON VARRELTA
ANSIOMERKKIEN LUOVUTUS
PÄÄTTÄJÄISSANAT
MAAMME-LAULU

TILAISUUDEN JUONTAA

Narvan soittokunta
yleisö

Uno Pulakka
Aila Heikkilä ja
Ilmari Kaarineva

Elli Pulakka

Yrjö Raaska

Eila Aro

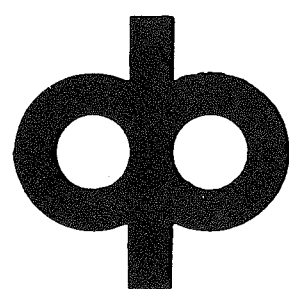
Eero Kurikka

yleisö

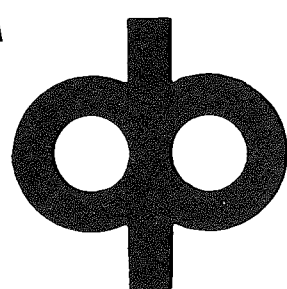
Esko Kallonen

Tervetuloa!

Vapaa pääsy

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

Sakkolan—Pyhäjärven Sotainvalidit!

Sotainvalidien Veljesliiton Sakkolan—Pyhäjärven osasto perustettiin jatkosodan aikana vuonna 1942 Sakkolassa. Perustamispaikka oli Haitermaan kansakoulu, joka toimi siihen aikaan Sakkolan kunnan esikuntana. Osaston perustamisen syntysanat lausui Onni Naskali Voloskasta. Hän oli sotasairaalassa ollessaan Helsingissä saanut veljesliitolta ohjeita, ja kehoituksen perustaa paikkakunnallaan takaisinvaltatulla alueella sotainvalidien alaosaston, tai mahdollisesti naapuripitäjän kanssa yhteistoiminnassa. Onni Naskalin kotikylä Sakkolassa oli Voloska, joka sijaitsi aivan Pyhäjärven rajalla, siinä Miisuan, Poraanmäen, Kiimajärven, ja Tiituan rajamailla, eikä kaukana ollut Noitermaakaan. Onni tuns joi-takin Pyhäjärven puolella asuvia naapurikylän poikia, jotka olivat vammautuneet sodassa. Syntyi ajatus, että voitaisiinko yrittää tällaista yhteistoimintaa Pyhäjärven poikien kanssa. Näin tapahtuikin, sillä Sakkolassakin sotavammaiset olivat enimmäkseen jo talvisodassa haavoittuneita miehiä, jotka puolustaessaan kotikontuinaan Suvannon rannoilla, Keljassa ja Taipaleenjoella ja olivat vapautuneet aseellisesta palveluksesta.

Perustavan kokouksen puheenjohtajana toimi hankkeen alullepanija Onni Naskali. Hänet valittiin myös Sotainvalidien Veljesliiton Sakkolan—Pyhäjärven alaosaston ensimmäiseksi puheenjohtajaksi, sihteeriksi kutsuttiin Martti Karonen Sakkolasta. Muut johtokunnan jäsenet, Aarne Naskali, Eino Kuisma, Emil Kekki, Sakkolasta, sekä Matti Systä ja Albert Kitunen Pyhäjärveltä.

Jo ensimmäisessä vuosikokouksessa 28 pv. maaliskuuta 1943 osasto joutui valitsemaan uuden puheenjohtajan, kun perustavassa kokouksessa puheenjohtajaksi valittu Onni Naskali ei voinutkaan osallistua toi-

Tämä kuva on otettu Messukylän sankarihautamuistomerkillä osastomme 30-vuotisjuhlien aikana. Kuvassa vas. Hannes Lemmetti, Martti Karonen ja Aarne Naskali.

mintaamme koska hän ei ollut paikkakunnalla. Uudeksi puheenjohtajaksi vuosikokous valitsi yksimielisesti Aarne Naskalin Sakkolasta. Jäsenmäärän vähyden takia kokous piensä johtokunnan kokoa niin, että johtokuntaan valittiin puheenjohtajan lisäksi vain 4 varsinaista jäsentä ja 2 varajäsentä. Näin saatiin kokoukset helpommin päätösvaltaisiksi.

Osasto rekisteröidään

Oikeusministeriö hyväksyi Sakkolan—Pyhäjärven alaosasto ry:n yhdistysrekisteriin 12 pv. huhtikuuta 1943. Tästä alkoi osastomme toiminta rekisteröitynä yhdistyksenä.

Mutta jo 13 pv. heinäkuuta 1943 pidetyssä johtokunnan kokouksessa, jossa oli mukana myös Sotainvalidien Veljesliiton Viipurin piirin asiamies R. Pentikäinen, keskusteltiin Sakkolan—Pyhäjärven osaston jakamisesta kahtia, Pyhäjärvelle perustettaisiin oma osasto.

Kokouspäiväksi määrättiin heinä-

kuun 28 pv. joka pidettäisiin Pyhäjärven kunnan esikunnassa. Viipurin piirin asiamies R. Pentikäinen lupasi hoitaa kokouksen pitämisen Pyhäjärvellä, ja päättää mahdollisesta osastojen jakamisesta. Sakkolan pojista ei tietääkseni ollut kokouksessa edustajaa, emmekä tiedä pidettiinkö kokous Pyhäjärvellä.

Pöytäkirjamerkintöjen mukaan Sakkolan—Pyhäjärven alaosaston yleisessä kokouksessa Sakkolan kunnan esikunnassa joulukuun 19 pv. v. 1943 klo 10 oli saapuvilla 7 kokousedustajaa, jossa puhetta johti Aarne Naskali ja pöytäkirjan teki Martti Karonen, kokous todettiin laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Päätettiin yksimielisesti muuttaa yhdistyksen nimi Sakkolan alaosastoksi, jonka toiminta-alue on Sakkolan kunta. Nimen muutos oli vielä esityslistalla vuosikokouksessa tammikuun 23 pv. 1944, jossa vuosikokous yksimielisesti hyväksyi edellisen kokouksen päätöksen, ja näin asia oli loppuun käsitelty. Muutosilmoitusanomus yhdistysrekisteriin tehtiin

tammikuun 23 pv. 1944. Emme ole kullekseen ovatko Pyhäjärven pojat eh-tineet perustaa oman osaston niinä vaikeina aikoina, sillä kaikki joutuivat jättämään kotikontunsa samana keväänä jo ennen Juhannusta. Tästä alkoi Sakkolan Sotainvalidiosaston evakkotaival, jonka toimintaa on vaikeuksista huolimatta yritetty ylläpitää nämä viisivuosisikymmentä, sekä samalla vaalineet sakkolalaista perinnettä ja ylläpitäneet keskuudessamme yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja luottamusta tulevaisuuteen.

Osastomme toiminnasta voimme kertoa, kuinka perustamisen jälkeisenä vuonna 1943 oli toimintamme tiivistä. Kokouksen lisäksi pidettiin jatkuvasti yhteyttä Veljesliittoon, josta annettiin toimintaohjeita sekä neuvoja. Kesällä osasto toimeenpani kesäjuhlat Haparaisten Nuorisoseuran talolla. Juhlissa puhui Viipurin piirin toiminnanjohtaja Reino Pentikäinen, paikkakunnan ohjelmansuorittajien lisäksi Kannaksen armeijan ohjelmaryhmä esitti näytelmän Aleksis Kiven ”Kihlaus”, jossa tietysti morsianta esitti mies, koska armeijasta oli kysymys.

Toiset ilmat pidettiin saman vuoden syksyllä Pyhäjärvellä jossain Nuorisoseuran talolla, ehkä Jaamass. Tilaisuudessa piti juhlapuheen kansanedustaja Jalmari Pusa. Sakkolan pojista oli mukana osaston puheenjohtaja Aarne Naskali, sekä allekirjoittanut. Edellä kerrotusta toiminnasta ja tapahtumista tulee tänä vuonna, siis v. 1992 kuluneeksi 50 vuotta. Olemme päättäneet muistella niitä aikoja ja tehdä kotiseuturen-ken osastomme 50-vuotistoiminnan merkeissä perustamispaikkakunnalle Sakkolaan, ja käydä kunnioittamassa sodissa kaatuneiden sankarivainajien muistoa heidän pahoin raikatulla lepopaikallaan Sakkolan sankarihauta-alueella.

Entisaikojen yhteistoiminnan merkeissä toivomme, että Pyhäjärven pojat osallistuisivat kyseiseen osastomme perustamisen 50-vuotisjuhlaan; kotiseuturetki tehdään 12—14 päivä kesäkuuta -92, lähtö Tampereelta. Varsinainen juhlapäivä vietetään turistikeskus Losevossa, entisessä Kiviniemen kylässä lauantaina 13 pv. kesäkuuta, josta tehdään kunniakäyn-

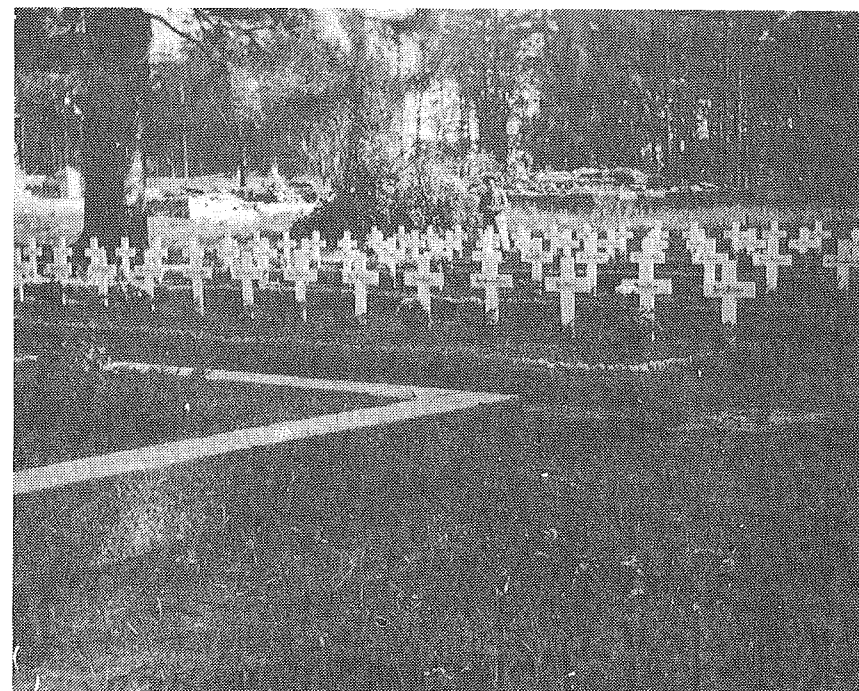
ti Sakkolan kirkon raunioilla, ja sankarihauta-alueella.

Oheistan hallussani olevan jäsenluettelon Pyhäjärven pojista, jotka olivat silloin osastomme kirjoissa:

Albert Kitunen
Pyhäjärvi Noitermaa
8. 1. 1909 Pyhäjärvi
Matti Systä
Pyhäjärvi Jaama
13. 12. 1920 Sakkola
Veikko Jokinen
Pyhäjärvi Saapru
15. 6. 1919 Pyhäjärvi
Eero Luukkanen
Pyhäjärvi Rotjanlahti
26. 7. 1920 Pyhäjärvi
Eino Pohjolainen
Pyhäjärvi Montrua
26. 9. 1915 Pyhäjärvi
Aleksander Kanninen
Pyhäjärvi Lohijoki
15. 5. 1920 Pyhäjärvi
Erkki Silvennoinen
Pyhäjärvi Kallenkartano
8. 8. 1917 Pyhäjärvi
Johannes SP Naskali
Pyhäjärvi Tolsterniemi
3. 5. 1905 Pyhäjärvi
Toimi Mikkola
Pyhäjärvi
24. 12. 1920 Pyhäjärvi
Tenho Viitala
Pyhäjärvi Konnitsa
24. 6. 1922 Pyhäjärvi

Veljellisesti tervehtien

**Sotainvalidien Veljesliiton
Sakkolan alaosasto ry.
Martti Karonen
Karosen tila
33710 TAMPERE
P. (931) 175 706**

Sakkolan sotainvalidit ja veteraanit kunnioittavat sakkolalaisten sankarivainajien muistoa 13. 6. 1992 tällä alueella, heidän viimeisellä lepopaikallaan.

SAKKOLAN SOTAINVALIDIT 50 - VUOTTA JUHLAT SAKKOLASSA

OHJELMA 13.06.92

KLO 9.30	LIPUNNOSTO JA KENTTÄHARTAUUS TURISTIKESKUS LOSEVON ALUEELLA KIVINIEMESSÄ PUHE KUOROLAULUA	TEOLOGIAN YO. TEIJO PELTOLA TAMPEREEN VELJESKUORO
KLO 10.00	SIIRRYTÄÄN SAKKOLAN SANKARIHAUTA-ALUEELLE	
KLO 11.00	LIPUT RYHMITTYVÄT JUHLAPAIKALLE KUOROLAULUA PUHE SANKARIVAINAJILLE SEPPELEEN LASKU KUOROLAULUA PUHEITA M.M. LOPPURUKOUS VIRSI YHTEISESTI	TAMPEREEN VELJESKUORO MARTTI KARONEN OI KALLIS SUOMENMAA EV. ARVO RÄISÄNEN TEOL.YO. TEIJO PELTOLA
KLO 12.00	SIIRRYTÄÄN TAIPALEENJOELLE, JOSSA KUNNIANOSOITUS TAIPALEENRISTILLÄ SEKÄ VENÄLÄISTEN HAUTAMUISTOMERKILLÄ YHTEINEN JUHLATILAISUUS TAIPALEENJOEN RANNALLA KAHVITARJOILUINEEN	
KLO 14.00	KIERTOAJELU KÄKISALMELLE	
KLO 18.00	SAKKOLAN SOTAINVALIDIEN OSASTON 50-VUOTIS- JUHLAKOKOUS KIVINIEMESSÄ	
KLO 19.00	JUHLAILLALLINEN ILLANVIETTO KIVINIEMEN KOSKEN RANNALLA	
14. 06. 92	AAMURUOKAILUN JÄLKEEN VALMISTAUDUTAAN KOTIMATKALLE	

Hiitolan—Raudun rautatie oli paikkakunnallemme kaikkeen toimintaan vaikuttava, että on asiallista tämä pakina kynäillä, jopa riittänee aiheita kolmanteenkin juttuun. Sittenkin jää vielä aiheesta kerrottavaa monen henkilön osalle.

Vaikka rautatien rakennusvaihe ”ajoitettuna” sattui hyvin rauhatto- maan aikajaksoon jolloin yli tuhat venäläistä sotilasta tykkeineen ja kuularuiskuneen kuljetettiin naapuripitäjään Rautuun ja majoittuivat Suomen kolmanneksi ULJAIM- MAN asemarakennuksen huoneisiin, niin kotikyläni säästy vaurioilta silloin, joskin osa heikommasta väestöstä jo siirtyivät Suvannon pohjoispuolelle. Ei kovin hätäisesti sillä emäntä lähti saunomaan ennen lähtöä. Vapausota vaati lunnaansa Raudun taisteluissa petäjärveläisistäkin, mutta sota ei laajentunut Sakkolan puolelle ollenkaan taistelutapahtumina.

Koska paikkakuntalaisia oli huomattavassa määrin ratatöissä ansio- mielessä ”raha pyyvös”, niin eri näkemykset toisinaan kohtasivat, mutta vain sanasotana.

Lähes kaksimetristä Jussilan Jurkkaa sättivät, kun ei ollut kiinnostunut samoista aiheista kuin ammatti-rautatien-rakentajat ja jatkuvasti kuului: ”Pitkäkorva, pitkäkor-

va...” Jurkka oikaisi vartalonsa täyteen mitta ja kysyi, suuria korviaan heilauttaen: ”Ettäks työ neä jot oha miul mittoa muussaki ruumiis...”

Kaksi vahvaa miestä voimiltaan, kuormasivat lapiotyönä rautatievaunun aivan ”kukkopääksi” so- ra. Rautatieläiset valistivat: Mitä te noin täyteen kuormaatte? Juna lähtee omalla ajallaan on soravaunu täynnä tai vajaana... Aleksanterit puolustautuivat: ”Kuka työmoal kehtoa joute seisuo...”

Kaikki rautatien rakennukset olivat niin hyvin rakennetut ja maise- maan sijoitetut, että tuskin samaa tasoa löytyi koko silloisessa valta- kunnassa.

Mistä löytyi yhtä jylhä niemi, jota vasten valtaisa koski kuohuvaa vir-

taa painoi ja Suvannon pinta väl- kehti eteenpäin lipuvana lainee- na...? Tämä näkymä oli silmien ees- sä Kiviniemessä jonka asemapiha oli vielä istutuksin kaunistettu. Van- halinna uinui rauhoitetussa lehdos- sa muistona ajalta jolloin vesien vir- taus kulki päinvastaiseen suuntaan!

Rautatien linjaus kulki onneksi poikkisuunnassa kylän metsäpals- toihin, viljelysmaahan ei juuri rau- tatiealue ylettynytkään. Kotitilaani pakkolunastettu rautatiealue kos- ketti kolmesta kohtaa, mutta loh- kottu ala jäi alle hehtaarin yhteensä, sekin lähes kaikki metsämaata.

Rautatie toi kylään myös muuta- man uuden paikannimen: Ievan yli- käytävä, Vaht’tuvanranta, Aseman- perä, Huuhanpankki, Pömpelikoh- ta, Asemalatsi ja monta muuta ni- mitystä. JUNA ei ollut yllättävä ni- mitys, sillä kun naiset kyseli toisil- taan, että uoks sie jo näht junnuu, niin toinen voi vastata: Uon jo aikoi sit olt junaviereski, enkä uo pelänt yhteä alle jäimistätkä!

Jatkuu huomenna!

Viljo Purontaa

Viihtyisä seurustelu- ja ruokaravintola Tapiolan keskustassa

- ★ edulliset lounaat ★ aurinkoterassi
- ★ iloiset tanssit perjantaisin ja lauantaisin aamukolmeen
- ★ ammattitaidolla järjestetyt kaikki perhejuhlat

Kaikkea tätä on
Ravintola SUHUMI

Länsituulentie 7, 02100 ESPOO

Soittele ja kysy lisää

Puh. 90-464 464 tai 90-464 355

tai tule käymään!

Terveisin LEENA HUUSKA

Kotiseutumatkailusta mietteitä

Monet vanhemmat ihmiset ovat olleet suorastaan pettyneitä kotiseutumatkoistaan. Ensinnäkin tuolle ”matkanjärjestäjien” joukkoon on ujuttautunut niin miehiä kuin naisiaikin, joitten pääasiallinen tarkoitus on selvästi hankkia henkilökohtaista etua ihmisten kotiseuturakkaudella ja nostalgisilla tunteilla. Tästä ovat monet olleet erittäin pettyneitä, eikä varmasti aiheetta.

Sillä henkilökohtaisesti katson suorastaan järjestöomaksi edes ajatuksena lähteä esimerkiksi Kiviniemeen 2—3 päivän matkalle ja maksaa siitä 1200—1400 mk — kuten minultakin on pyydetty. Sillä en näe mitään järkeä tuonkaltaisesta matkasta: — yksi päivä mennään ja siellä toinen päivä levätään matkanväsymyksestä ja kolmantena päivänä lähdetään paluumatkalle. Ja jos sattuu vielä sadepäivä perillä, mihinkä siellä edes voikaan hotelli- tahi motellikatosta pitemmällä liikkua. Henkilökohtaisesti en minä — eikä moni muukaan — lähde tuollaiselle matkalle vaikka maksettaisiin siitä jopa päivärahaa, puhumattakaan että tuosta rasitteesta vielä itse joutuisi maksamaan.

Haluan huomauttaa erikseen, että minä en ole — enkä ole koskaan ollut, minkään matkatoimiston asiamies, enkä matkojen järjestäjä, mutta silti haluaisin ihmisten tietoon saattaa pyyteetöntä Karjalaan matkustamisasiaa. Ja erittäinkin meille vanhemmille ihmisille tarpeellista asiaa noista mm. Kiviniemeen, Sakkolaan, Räisälään, Vuokselaan, Pyhäjärvelle ja puhumattakaan Rautuun ja Metsäpirttiin aikoville.

Jo useitten vuosien ajan on mm. ”Etumatkat” järjestänyt entiseen Terijoen Ollilaan Lomakoti Dyyni-matkoja, joissa ollaan 8 vuorokautta perillä, täysylöspidolla ja matka maksaa vain 1390—1490 mk kaikkine kuluineen. Ja tuolta entisestä Terijoen Ollilasta on matkaa Kivini-

meen ainoastaan 60 km. Olimme viimeksi juhannuksena 1991 siellä ja teimme Sakkolaan sieltä käsin auto-matkoja, joka maksoi 300 mk ja noilla matkoilla olimme koko päivän aamuvarhaisesta iltamyöhään. Ja tärkeintä se, että tuo 8 vuorokautta on sikäli pitkä aika että siinä ehtii jo tulla sateetontakin aikaa, jos muuten vaikka oliskin sadepäiviä, joita ei kyllä viime juhannuksenakaan ollut.

Ja kaikkein tärkeämpänä asiana pidän sitä, että tuolla Dyneillä on aina saatavilla lääkäri, sairaanhoitaja, hieroja, kampaajat, ja yleensä kaikki palvelut mitä matkalla mahdollisesti tarvitaan. Tämä on syytä saattaa erityisesti vanhemman matkalaisen tietoon ja sellaisten, joitten terveydentila ei ole paras mahdollinen. Viime juhannuksenakin tuolla Terijoella oli aivan sylvauvoista yli 80-vuotiaisiin vanhuksiin saakka. Ja kaukaisimmat olivat aina Kanadasta saakka.

Ja nyt ensi juhannuksena on taroituksemme jälleen tehdä tuo sama matka ja samalla reissulla ajaa kaikki nuo entiset synnyinseudut aina Käksälmeä myöten. Tuolle matkalle pääsee myöskin omalla autolla, ja aivan vapaasti, ei tarvitse kenenkään pelätä vähääkään minkäänlaisia sakkomaksuja.

Tuosta Terijoesta ja sen puolesta vielä ei voi olla mainitsematta sen sijainnin keskeisyydestä, josta on melko vaivatonta poiketa mm. Pietariin, matkaa vain 40 kilometriä kaupungin keskustaan ja kulkuyhteydet erinomaiset ja halvat, Suomen rahassa markan pari.

Olimme viime juhannuksena mm. Inkerin Suomalaisten kesäjuhlassa Toksovaassa, — Terijoelta ja Pietarista 20 kilometriä — siellä haastattelin useita inkeriläisiä vanhemman polven edustajia, jotka ovat nähneet ja kärsineet todella kovia aikoja. Me karjalaiset olemme ”itkeneet” omia menetyskysymyksiämme, mutta kun puhuttelee

noita inkeriläisiä, niin kyllä meidän kohtalomme on siihen verraten leikkä ollut. He menettivät kaiken omaisuutensa kuten mekin, mutta sen lisäksi he joutuivat vielä virumaan kymmeniä vuosia vankileireillä ja suoranaudessa orjuudessa, ne joutuivat, joita ei suoraan murhattu. Kyllä on pöyristyttävää kuultavaa, kun heidän kanssaan keskustele. Mutta monessakin suhteessa erittäin mielenkiintoista ja monia asioita selvittävää tietoutta heiltä kyllä saa, ja erittäin selvällä suomenkielellä, mitä seikkaa ihmettelin kovasti. Mutta ei sekään enää ihmetytä, kun he kertoivat koko elämänsä taustat. Siellä Toksovaassa mm. oli kansakoulutkin aina vuoteen 1938 saakka täysin suomenkielisinä opinahjoina ja samoin olivat sanomalehdetkin ilmestyneet suomenkielisinä aina siihen saakka, kun alkoivat ne kuulut Stalin vainot koko laajuudessaan ja perusteellisesti. Paljon, paljon olisi sieltä asioita kuultavana ja sellaista asiaa, joka liittyy hyvin läheisesti meihin kannakselaisiin.

Sitten minun tekee vielä mieli kertoa tuosta itse Terijoen Ollilan lomahotellista ja palveluista siellä, mitä ei voi olla suosittelematta sellaisille Kannaksen kävijöille, jotka haluavat todella päästä tutustumaan entisiin kotipaikkoihin, eikä pelkästään käydä siellä yötä nukkuessa, että jaksaa matkustaa takaisin.

Matkatoimistojenkin taholta mainostetaan tuota Terijokea miltei tyhjänomaisesti. Mainostus jää miltein tuohon hiekkarantaan ja Taiteilija Repinin huvilaan.

Itse tuossa lomahotelli Dyynissä on palvelut sikäli viimeisen päälle, ettei kyllä vastaavaa löydä mistään Venäjältä eikä liioin muualtakaan. Ja näitä Terijoen matkoja voi mm. kysyä ja varata sieltä Tampereeltakin Suomen Matkatoimistosta.

Ja tuo 8 vuorokautta perillä kaikkine kuluineen täysihoidolla maksaa

bussimatkana 1490 mk ja omalla autolla tehtynä 1390 mk. Nyt tulevana kesänäkin noita Terijoen matkoja järjestävät kesäkuun 13. päivästä aina elokuun 1 päivään ja tuohon mahtuu kaikkiaan 8 reissua. Me täältä Lapista lähdemme kesäkuun 20. päivänä alkavalle matkalle, siis juhannuksena, kuten teimme viime kesänäkin.

Ja sitten eräs hyvin tärkeä asia on syytä mainita ihmisille tiedoksi, että aina kun varaa taikka tilaa minkä tahansa Venäjän matkan, niin viimeistään siinä vaiheessa kun jätät viisumihakemuksen, niin vaadit viisumiin merkinnät kaikista niistä paikkakunnista, joissa on tarkoituksesi käydä. Kun nuo merkinnät on viisumissasi, voit täysin turvallisesti käydä jokaisessa Kannaksen kylässä ja entisen talon sijaintipaikassa. Olen tuon melko tarkasti itse henkilökohtaisesti kokenut, eikä ainoallakaan matkalla ole sattunut pientäkään hankaluutta.

Olis myös syytä saattaa ihmisten tietoon selvennystä noitten rahanahneitten matkanjärjestäjien hinnoitteluväittämistä, jotka perustelevat korkeat hintansa väittämään; — koska Venäjällä ovat kaikki nostettu ainakin kolminkertaisiksi aikaisempiin hintoihin nähden. Mutta nämä rahanahneet väittäjät vaikenavat visusti siitä, rahan kurssista, mikä on muuttunut turistille jopa 5—6 kertaa edullisemmaksi kuin vaikka mitä se oli vielä viime kesänä. Ja kaikki matkat maksetaan aina matkanjärjestäjän taholta valuutalla. Että todellisuudessa noista hinnan nousuista huolimatta rahan arvoon kohdistuneet muut-

tokset ovat tehneet kaikki Venäjän matkat entistäkin edullisemmaksi länsituristeille. Vaikka ei tietenkään sellaiselle matkalaiselle pörssikurssit mitään vaikuta joka käy ainoastaan vaikkapa Kiviniemessä yön nukku-massa, sillä nukkujalla on yhdentekevää mitkä kurssit ja rahanarvot on kulloinkin voimassa.

Minä henkilökohtaisesti olen ajanut noita Kannaksen teitä ristiin jos rastiin satoja kilometrejä, ettei minulle siellä ole oikeastaan mitään uutta nähtävää ja suurimman osan noista paikoista olen tallentanut videolle. Mutta nyt ensikesänmatkan tarkoitus onkin se, että yritän saada sieltä vuokrattua pitempiaikaisen kesäviittopaike. Koska tuollaisesta vuokramahdollisuudesta on niin tavattoman monenlaista juttua ja tarinaa, niin tuokin täytyy vanhoilla päivillä henkilökohtaisesti oikein kokea, että mikä on asiassa totta ja mikä pelkkää toiveajattelua. Paikkakin valmiiksi katsottuna, kaunistana, kalarikasta Vuoksen rantaa, sellainen 2—3 kilometriä pitkä niemi. Tuokin sitten kesäkuussa tiedetään, onko tuollaisen hallinto-oikeuden saanti mahdollista sieltä — toiveet ainakin on lupaavia.

Palataan tuohon asiaan sitten joskus tuon matkan jälkeen ja kerron kuinka tuossa toiveessa ”äijän kävi”.

Toivon kaikkea hyvää sinne teille ”hämäläiset” ja jatketaan matkaa.

Ylitorniolla, 22. 03. 1992.

Terveisin: **Erkki Lingebrand**
Taroniemi
95600 Ylitornio

”Kädet ylös!”

”Uot sie näi hyvämuistine, vai oikei hyvä valehtelija.?” Näi sanoi minulle eräs tuttavani ja eihän hän ihan väärässä ollutkaan. Sillä kyllä juttua tulee asiasta ja asian viereistä... Tuskin sentään monikaan mies juttuja aivan tuulesta tempaa, kyllä jotain asiaan liittyvää täytyy muistissa olla. Kuten nämäkin kansakoulumuistot jatkosodan ajalta. En muista, että missä talossa kävimme koulua väliaikaistiloissa — enkä muista sen opettajan nimeäkään, joka aina kun hermostui meihin komensi: ”Kädet ylös!”

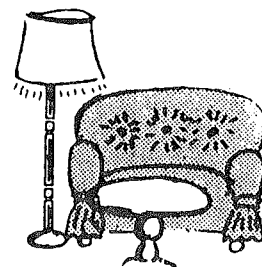
Oli sota ja puolustusvoimat rajalla muutaman kymmenen kilometrin päässä kotikylästäme.

Kun komento kuului, niin tietysti nousimme seisomaan ja kädet nostimme kohti taivasta! Eikä se ollut mikään vähäinen rangaistus.

Kerran olimme ulkona välitunnilla ja me pojat tietysti tupakoimme pensaan takana, taisi olla ”kesäsu”. Äkkiä karjaistiin: ”Kädet ylös!” Sota-aikana huuto tuntui pelottavalta ehkä rintamalla, eikä vain koululaisjoukossa.

Kyllä meillä oli hiihtokilpailutkin Haparaisissa. Revon Pekka olisi kyllä voittanut, mutta kun tuloslaskija sekosi papereissaan ja ajat menivät sekaisin, niin täytyi hiihtää toisen kerran. Silloin ei Pekka enää jaksanut voittaa...

Arvo Meskanen

Verhoiluliike
AAPRO KIISKI
41490 Niemisjärvi
☎ (941) 845724
Hankasalmi

SAKKOLAN JUHLAT
Tampereella
ensi kesänä
8. — 9. 8. 92.

KUOLLEITA

Matti Karppanen syntyi 23. 11. 1924 Sakkolassa. Kuoli 16. 3. 1992 Tampereella. Entinen kotikylä Sakkolan Kelja. Siunaustilaisuus pidettiin Ruoveden kirkossa 28. 3. 1992 omaisten ja ystävien läsnäollessa.

Irja Annikki Palonen o.s. Kosonen syntyi 3. 1. 1930 Sakkolassa, kuoli 4. 2. 1992 Espoossa. Entinen kotikylä Sakkolan Lupra.

Pekka Kalevi Kurikka syntyi 5. 12. 1942 Sakkolassa, kuoli 24. 1. 1992 TAYS. Entinen kotikylä Sakkolan Kirkonkylän Luprikkala.

Vilho Ihalainen syntyi 23. 3. 1905 Sakkolan Purpuassa, kuoli 28. 2. 1992 Tampereella.

Aino Helena Nurmivirta o.s. Heikkonen, syntynyt 4. 3. 1913 Antreassa, kuoli 29. 2. 92 Nokialla. Hänen kotipaikkanaan oli Sakkolan Kiviniemi.

Suoka Ville kuoli 3. 2. 92 Jyväskylässä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Ojaniemi, ja hän oli syntynyt 16. 7. 1907.

Johannes (Juho) Lemmetti kuoli 6. 3. 92 Lempäälässä. Hän oli syntynyt 27. 2. 1905 Petäjärvellä.

Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

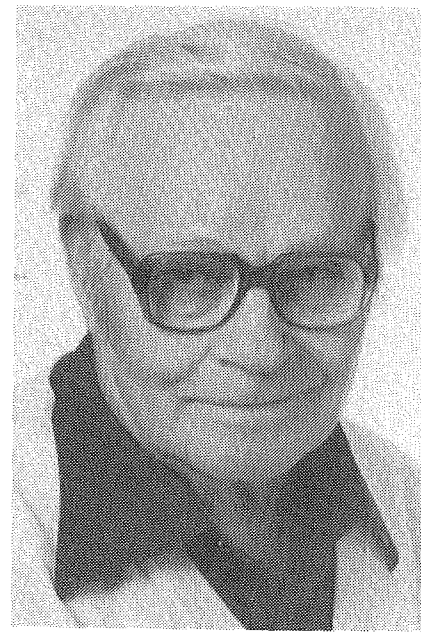
Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

80 VUOTTA täytti 11. 5. 1992 Eka Karppanen Vantaalla. Graafikkomainoshoitaja Eino Lauri Karppanen on syntynyt Sakkolan Röykkälässä. Hän muutti 18-vuotiaana Viipuriin, ja sieltä vaiheittain Helsinkiin. Viipurin Taiteenystävien Piirustuskoulun käyneenä hänen erikoisalakseen muotoutuivat karikatyyripiirustukset, joita syntyi ensin viipurilaisista julkisuuden henkilöistä, ja myöhemmin myös muista suomalaisista Helsingin Sanomien, Ilta-Sanomien ja Suomen Urheilulehden sivuille. Töihin liittyvinä harrastuksina ovat olleet myös valokuvaus, kielten opiskelu ja kirjoittaminen. Elämäntarinaansa hän on kertonut kirjassaan Nuorukaisena Knut Possen jäljillä. Kymmenen viimeistä työ-

vuottansa hän oli Mainos-TV:n graafisena suunnittelijana.

Eka on 1962 perustetun Sakkola-Seuran ry:n perustajajäsen ja seuran johtokunnan jäsen alusta alkaen vuoteen -89 asti. Sakkola-Seuran tiedotussihteerinä ja Suvannon Seutu-lehden asiamiehenä hän on ollut parikymmentä vuotta.

Aulis A-o

Syntymäpäiväonnitteluja

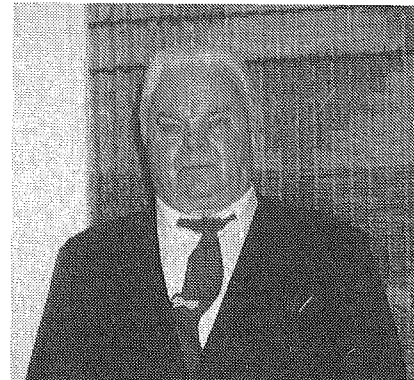
Suvanto-Säätiö muisti merkkipäiväänsä viettäneitä Sakkolan miehiä. Viirit hopealaattojen kera saivat Usko Koironen (vas.), Eero Kurikka ja Aulis Rastas.

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

75 VUOTTA täytti 14. 3. 1992 Selma Pylkä o.s. Henttonen Tampereella. Kotikylä Sakkolan Vilakkala.

70 VUOTTA täytti 11. 3. 1992 emäntä Senja Maria Suomalainen o.s. Makkara Punkalaitumella, minne evakkotie hänet kuljetti Urjalan, Akaan, Rautalammin ja Oriveden kautta. Senja Suomalainen on tehnyt harrastukseksi käsitöitä ja oli koulutyttöä Vilakkalan koulupiirin parhaita hiihtäjiä. Kotikylä Volosula.

70 VUOTTA täytti 6. 4. 1992 maanviljelijä Einari Naskali Punkalaitumen Koskioisilla. Hän on puutöitä harrastava jatkosodan veteraani, jonka joukko-osastojen (JR23 ja ErP21) taistelupaikkoja oli mm. Ohtali, Tuulosjoki, Vitelejoki, Orusjärvi, Tulemajoki, Vuosalmi, Tornio ja Muonionjokilaakso. Einari Naskalin kotikylä Sakkolassa oli Lapinlahti.

80 VUOTTA täytti 26. 2. 92 Eemeli Nuora Vesilahden Palhossa. Hänen entinen kotikylänsä oli Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 12. 4. 92 Vilho Meskanen Vilppulan Huhtijärvellä. Entinen kotikylä Kaarnaoki.

60 VUOTTA täytti 10. 2. 1992 Aune Kyllikki Laamanen o.s. Kelo Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylä oli Sakkolan Karhola.

70 VUOTTA täytti 20. 2. 92 Vee-ra Viskari o.s. Eeva, syntyisin Sakkolan Vilakkalasta.

Kuvassa päiväsankari miehensä Eeron kanssa Orivedellä uudessa kodissaan.

75 VUOTTA täytti 21. 3. 1992 Nestori Kurki Nokialta, hänen kotikylänsä Sakkolassa oli kirkonkylä. Nuoruudessa Nestori oli innokas jalkapallon pelaaja. Harrastuksiin kuului myös soittaminen, josta aikaa myöten tuli ihan elämäntyö; paljon kävivät Kurjen veljekset eri puolilla pitäjää soittamassa. Monet häät ja illamat on tanssinyt Kivan tahdissa tanssittu. Nyt Nestori Kurki viettää rauhallisia eläkepäiviä ja soittelee vain omaksi ilokseen.

Parhaat kiitokset

kaikille muistamisesta
90-vuotissyntymäpäivänäni.

Valkeakoskella,
Emma Kuuppo

35-VUOTISHÄÄPÄIVÄÄNSÄ viettivät Hampurissa 21. 4. 92 Rai-li ja Arvo Meskanen. Arvon koti oli Vilakkalassa.

Käsityöneuvos Virkki 85-vuotiaaksi

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki täyttää 85 vuotta 5. 6. 92 Helsingissä.

Tyyne-Kerttu Virkki syntyi Saksikolassa maanviljelijä-liikemies Viktor Virkin ja vaimonsa Marian, o.s. Laamanen, tyttärenä. Varhaislapsuuteen liittyi syvää surua ja järkytystä, sillä Tyyne-Kertun äiti kuoli tytön ollessa 4-vuotias. Samoihin aikoihin hän itse sairastui vaikeasti ja joutui viettämään parhaan leikki-ikänsä Helsingin Diakonissalaitoksella, jossa häntä hoidettiin neljä vuotta. Aineellisesti hänen elämänsä oli turvattu. Isä, Viktor Virkki, toimi monella alalla, joista mainittakoon suuri harjoittelutila monipäisine karjoihine ja laajoine puutarhoineen, majatalo, sekatarvakauppa, saha, mylly ja sähkölaitos.

Tyyne-Kerttu Virkki osoitti synnyinistä, monipuolista lahjakkuutta, joka ilmeni niin käytännön kuin taiteen aloilla. Hänellä oli huomiota herättävän kaunis lauluääni, jota alettiin kehittää hyvien laulunopettajien kuten Alma Kuulan opastuksella. Samanaikaisesti hän aloitti pianonsoiton opiskelun. Tyyne-Kertusta olisi voinut tulla menestyvä laulajatar, jos hän olisi valinnut musiikkitaiteen elämänurakseen.

Käytyään 7/8 luokkaa Käkisalmen yhteiskoulua hän meni opiskelemaan Helsingin Käsityönopettajaopistoon, josta tuli käsityönopettajaksi v. 1929. Fredrika Wetterhoffin Kotiteollisuusopettajaopistosta, Hämeenlinnassa, hän valmistui kotiteollisuusopettajaksi v. 1933. Hän opiskeli myös Ateenumin iltakursseilla Helsingissä vv. 1940—41.

Tyyne-Kerttu Virkki toimi Helsingin kaupungin järjestämällä kursseilla käsityönopettajana v. 1929—31, Viipurin 1. Marttipiiriin kutomakursseilla Johanneksessa ja Antreassa v. 1934. Vv. 1934—36 hän oli Eestissä Kehtnan kotitalouskorkeakoulun ja kotitalouskeskikoulun kudonnan ja sommittelun opettajana. Kotimaahan palattuaan hän oli vv. 1936—37 Malmin työtuvan johtajana ja kudonnan opettajana, vv. 1937—39 Viipurin 1. kiertävän kotiteollisuuskoulun opettajana ja johtajana Johanneksessa ja Koivistolla,

josta lähti evakkomatkalle Oriveden kansanopiston kautta Helsinkiin. Vv. 1939—41 hän toimi Vapaan Huollon Uudenmaan Läänin keskuksen Siirto-väen naisten työtupa- ja kotiteollisuustarkastajana.

Vuonna 1941 Tyyne-Kerttu Virkki kutsuttiin Itä-Karjalan sotilashallinnon alaisena järjestämään Aunuksen piirin työtoimintaa. Siinä virassa, työtupa- ja kotiteollisuustarkastajana, hänelle syntyi halu elvyttää ja säilyttää itä-karjalaista, erityisesti aunukselaista käsityöperinnettä.

Lähdettyään sieltä v. 1944 hän toi mukanaan Suomeen useita malleja sekä kokonaistietoa siitä elämänmuodosta, jota käsityöt kuvasivat.

Vuonna 1944 Tyyne-Kerttu Virkki kutsuttiin Omin Käsien -lehden päätoimittajaksi. Hän hoiti tätä virkaa vuoteen 1970, jolloin jäi eläkkeelle.

Toimitustyön ohessa syntyi v. 1947 **Vokki Oy**, joka on perustettu säilyttämään ja edistämään taidekäsityön taitoa, yhtä hyvin perinteistä kuin nykyaikaankin soveltuvaa. Vokki Oy:n tiloissa järjestetään vaihtuvia näyttelyjä ja esitellään myös uusien taitajien parhaita töitä.

Tyyne-Kerttu Virkille myönnettiin ensimmäisenä Suomessa käsityöneuvoksen arvonimi v. 1977.

Samana vuonna perustettiin **Virkki-Käsityö museo**, jonka kokoelmat edustavat eri maiden kansankäsityötä. Noin 1500 näytettävää käsittävää museoaineisto koostuu suomalaisista ja ulkomailta hankituista käsitöistä. Käsityö museoon liittyy myös arvokas kirjasto, joka käsittää erityisesti suomalaista ja kansainvälistä taidekirjal-

lisuutta sekä karjala-aiheisia teoksia.

Vuonna 1978 perustettiin **Tyyne-Kerttu Virkki Säätiö**, jonka ensimmäisenä puheenjohtajana ja keskeisenä henkilönä käsityöneuvos Virkki toimii sääntöjen mukaan koko elämänsä ajan. Säätiön tarkoituksena on edistää ja ylläpitää suomalaista, erityisesti karjalaista kulttuuria. Tehtäviin kuuluu aloitetun museo-, julkaisu- ja näyttelytoiminnan hoitaminen sekä Tyyne-Kerttu Virkin kokoaman aineiston kartuttaminen. Rikkaaseen ja monipuoliseen elämänmuotoon ja sille rakentuvaan säätiön toimintaan sisältyvät myös tapahtuma- ja juhlaperinteet, joissa karjalaisilla perinteillä on ollut keskeisin osa.

Energisenä ja idearikkaana henkilönä Tyyne-Kerttu Virkki on osallistunut moninaiseen järjestö- ja yhdistystoimintaan, (joista mainittakoon muutamia tärkeimpiä: Helsingin Käsityönopettajaopiston ja säätiön johtokunnan jäsen 1947—67, Helsingin Käsityönopettajaopiston johtokunnan varapuheenjohtaja, Suur-Helsingin Kalevalaiset Naiset ry:n johtokunnan jäsen 1956—66, Minna Canth-seuran johtokunnan jäsen 1964—68, Virkki-sukuseuran perustajajäsen ja johtokunnan jäsen 1982—87, Sakkolaseuran perustajajäsen ja varapuheenjohtaja 1962—72 ja pj. 1973—82, Naistoimittajat-kerhon puheenjohtaja 1962, Tekstiiliopettajaliitto ry:n kunniajäsen 1971). Tyyne-Kerttu Virkki on tehnyt lukuisia ulkomaisia opinto- ja työmatkoja, (joista mainittakoon mm. Eesti — Latvia v. 1929, Keski-Eurooppa 1938, Skandinavian maat, mm. Islanti 1948, Ranska 1949, Englanti 1950, Italia 1952, Sveitsi 1955, Venäjä 1956, USA 1957, Belgia 1958). Tunnustukseksi ansiokaasta toiminnastaan Tyyne-Kerttu Virkki on saanut lukuisia kunniamerkkejä ja palkintoja, (joista mainittakoon vain muutamat: Vapauden Ristin II luokan ansiomitäli v. 1940 ja sama v. 1944, Päämajan muistoristi 1939—45, Kotiteollisuuden Keskusliiton kotiteollisuuden mitäli 1973, Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki v. 1983, Kordelinin säätiön tunnustuspalkinto v. 1988 ym.) — Julkaisutoiminnasta mainittakoon:

Vanhoja muistoja

Nämä muistot liittyvät kaksikymmen-luvun alkupuolelle syntymäikäni Pannusaarelle.

Itse en muista sellaista miestä kuin Koimäen Aapeli, mutta olen kuullut hänestä niin paljon juttuja lapsena, että ne ovat jääneet mieleeni...

Aapeli oli kai vähän tavallisuudesta poikkeava siihen aikaan ja herätti kai sen takia enemmän huomiota.

Hän kulki talosta taloon ja kylästä kylään. Mutta hän ei kerjannyt eikä pyytänyt mitään ja oli ollut hyvin auttavainen, jos häntä oli pyydetty jotain työtä tekemään.

Aapeli oli viilannut sahoja, teroit-
tanut saksia ja keritsimiä ja joskus
tinnut astioita.

Mutta sellainen Aapeli oli ollut niinkuin isäni kertoi: "Vähä narri-mies". Kerran taas keskitalvella oli Aapeli tapansa mukaan tullut Lup-rasta päin. Oli ollut kylmä sää ja lumituiskua koko päivän. Sitä en oikein muista miten pitkä oli näiden väli-matka, mutta muistelen, että se olisi ollut vain neljä kilometriä.

Syntymäkotini oli ensimmäinen ta-lo Pannusaarella Luprasta tullessa ja kun se oli aivan tienvarressa, niin tot-ta Aapeli taloon poikkesi.

Olimme juuri syömässä kun hän tuli sisälle. Meillä oli ruokana kaali-keittoa, jota söimme. Aapeli oli al-kanut kaivaa taskujaan ja pannut sit-ten rahan pöydänkulmalle ja pyytä-

nyt, että jos hän saa tähän rahaan kaalikeittoa.

Isä oli käskennyt hänet syömään kanssamme. Aapeli kävi pöytään, mutta kun hän oli omasta mielestään syönyt riittävästi siihen rahaan, jon-ka antoi, oli hän noussut pöydästä ja kiittänyt.

Isä oli ihmetellyt, että miten nyt Aapeli herkesi jo niin äkkiä — ja pyysi häntä syömään aivan tarpeek-si asti ja käymään vielä pöytään.

Niin oli Aapeli noussut takaisin pöytään ja sanonut: "No, jos minä sitten syön, kun se kaalikeitto on niin kuninkaallista ruokaa..." Aapeli jat-koi ruokailua kuin mies kun oli käs-ketty. **Vieno Javanainen**

Virpojaisissa

Virkki-Käsityö museossa vietettiin perinteiseen tapaan virpojaisia lau-antaina 11. 4. Laulaja Raita Karpo ja käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki virpivat kaikki vieraat sakkolalaisit-tain mm. seuraavaan tapaan:

Mie virvon hyvän isännän
mannultaits mahtavaks
ko'iltai karkijaks;
lievä lehmiltä leviä,
talli'in ori hevoist,

Itse tuon sanoiksi virkki, osat 1, 2, 3, 4, 5:s suunnitteilla. Lisäksi lukui-sia lehtiartikkeleita.

Jo käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkin ammattinimikkeet, toimitus-johtaja, käsityö- ja kotiteollisuus-opettaja, mallisuunnittelija-taiteilija, päätoimittaja, puhuvat hänen laajas-ta työkentästään, hänen ehtymättö-mästä tarmostaan, järjestelykyvys-tään sekä suurista, henkisistä voima-varoistaan, jotka ovat tallella vielä 85-vuotiaana. Hän on todella harvi-nainen persoonallisuus.

Aili Tuhkanen

pahnat täyn' porsahii.
Isännäl isoine vatsa,
emännäl perä leviä,
tyttäril punaist' posket,
pojil pulskat morsiamet.

Maisteri Annikki Lukkarinen esitti Karjala-lehdessä julkaistun filosofian tohtori Aino Rätty-Hämäläisen selventävän kertomuksen Palmusun-nuntain eli virpopyhän perinteistä Karjalan kannaksella. Virpoja saat-toi jopa uhkailla emäntää, jos tämä jättäisi virpopalkan maksamatta:

Ko et anna munnaa
muhku kylkee,
ko et anna saijaa
sarvet päähä,
ko et anna kopeekkaa
ni pläkki lappaa.

Virpoluku tehtiin virvottavan mu-kaan. Niitä oli paljon. Etelä-Karja-lassa luvut olivat leikillisempiä kuin orotodoksissa raja-Karjalassa.

Tyyne-Kerttu Virkki esitteli esimerkillisiä virpovitsoja, jonkalaisia hän oli aikoinaan valmistanut Sakkolas-

sa. Niitä koristeltiin mm. karamelli-ja sanomalehtipaperilla ja kangastil-kuilla. Niiden tuli olla kolmehaarai-sia ja pajunkissojen piti jäädä näky-viin. Taiteilija Anni Arola taas on vuosittain valmistanut virpojaisiime virpovitsoja raja-Karjalaiseen ta-paan. Niissä oksat on kokonaan pei-tetty koristeellisilla paperileikkauksil-la. Yleisö pantiin lukemaan juhlaan saapuessaan saamansa virpoluku. Tallinnasta kotoisin olevat eestiläiset vieraat näkivät ensimmäisen kerran karjalaisia virpojaisia ja kertoivat, et-tei Eestissä ole tällaista perinnettä ol-lenkaan. — Seuraavaksi laulettiin Jo Karjalan kunnailla lehtii puu...

Tyyne-Kerttu Virkki esitteli kansal-lispukuja, mm. itsellään ja Eeva Me-lonilla yllä olevan Rautu-Sakkolan puvun. Raita Karpo esitteli Valkjär-ven puvun. Kaisu Kuosalla ja Inkeri Valliojalla oli Tuuterin heimopuku ja Liisa Valliojalla Kanneljärven puku.

Tyyne-Kerttu Virkki esitteli pääsi-äisnäyttelyä, jonka oli tehnyt taitei-lija Raija Tikkanen: näyttelyssä oli pääsiäiskransseja ja hänen kauniisti maalaamiaan pääsiäismunia.

Eeva Meloni

Tunteet ja järki

Ihminen elää tunteen voimalla järjen rajoissa. Jos tunne ja järki asetuvat vastakkain, voittaa tunne. Järki on niin ohut ettei se voi voittaa.

Karjalaisena olen tunnepainotteinen vaeltaja. Ja on oikein hyvä asia kun on tunnetta paljon ja järkeä vähän. Karjalan palauttamisen kysymystä on jauhettu vaikka miten. Valmistusta ei ole tullut eikä tule pitkään aikaan. Hyvä kuitenkin että puhutaan, pidetään asiaa lämpimänä.

On monta Karjalaa: pohjois, itä, etelä ja vielä Karjalan Kannas. Kannaskin on verrattain laaja. Meitä saatuttaa Suvannon seutu. Muistomme ovat Suvantopainotteisia.

Karjalan maat ovat olleet kauan asuttuja. Asutus on pysynyt huolimatta siitä onko valtaa pitänyt Ruotsi vai Venäjä.

Olemme se sukupolvi, joka siirtyi sodan alta pois. Hyvä niin. Stalin perusteli aluevaatimuksia Pietarin turvallisuudella. Miksikäs ei sitten Viipurin, Käkisalmen ja Sortavalan turvallisuus tullut arvioitavaksi. Entinen Kansainliitto, nykyisen YK:n edeltäjä, tuomitsi aluevaatimukset ja hyökkäyksen. Se eroitti Neuvostoliiton jäsenyydestään. Kansainvälinen oikeus arvioi Suomen itsenäisyyden oikeutetuksi. Sillä ei ollut mitään merkitystä. Viidakon laki ja suden politiikka vallitsi läpi Euroopan. Ehkä kansainvälinen oikeus olisi nyt valmis käsittelemään asiaa? Mielestäni meillä olisi perusteltu oikeus esittää asian esille ottamista. Siinä sitten tulisi puntaroida oliko talvisota ja sen jälkeinen pakkorauha oikeudenmukainen. Olimmeko velvollisia maksamaan sotakorvauksia. Jatkosota, niin sanotaan, oli talvisodan jatketta.

Kansainvälisellä oikeudella ei ole merkitystä, ellei se pysty päättämään oikeasta ja väärästä. Tietysti Venäjä voisi korjata entisiä syntejä, mutta siellä ei nyt ole aikaa pohtia mennei-

tä. Tämä päivä ja huomina ovat elintärkeitä nyt ja vielä pitkän aikaa.

Tarvitsemme Karjalaa takaisin, on jo toinen kysymys. Uskon että käyttöä kyllä löytyisi.

Todellisempi vaihtoehto lienee Karjalan rajojen avaamisella. Vapaampi kulku, kaupankäynti ja teollisuus, saattaisivat riittää alkuun. Toivotaan että keskustelu johtaa kehityksen alkuun, käyntiin, liikkeelle. Pietarin valot kummittelevat vielä kauan Kannaksen yllä. Uhattuna Pietari ei ole taholtamme ollut eikä sitä tule olemaan. Uhka tulee muista asioista.

Mielestäni karjalaisilla on ylimuistoinen nautintaoikeus Karjalan alueeseen. Saamelaisillakin on ja sitä kunnioitetaan. Se on syntynyt esisien työllä heidän asuttaessaan ja raivattessaan maata, joka ei ollut kenenkään. Meille karjala on menneiden polvien perintö. Siellä on sukujemme elintilat ja hautapaikat. Ja meille vanhemmille siellä ovat nuoruuden muistot.

Venäjällä pakkosiirretyt kansat palaavat juurilleen. Vähitellen. Tulevaisuudessa ihmiset liikkuvat yhä enemmän eivätkä rajat ole siinä merkityksessä kuin ovat olleet.

Nyt on koko ajan tapahtumassa. Nopeassa tahdissa aivan uskomattomia asioita. Se on mahdollisuus ja pelko. Me pidämme yllä toivon kipinää. Emme me voi kovin paljon vai-

kuttaa kehityksen kulkuun, mutta on meillä oikeus toivoa ja uskoa, että lähihistorian synnit oikaistaan.

Itsenäinen Suomi viettää nyt juhluvuotta. Saavuttaa miehen iän, mikä ei ole paljon valtion historiassa. Meille itsenäisyys on kuitenkin tärkeä asia. Sen hinta on ankara ja tuskanallinen. Voimme kuitenkin olla onnellisia siitä, että itsenäisyys on.

Tämänpäivän uhkakuvat eivät tule valloituspyrkimysten pelosta. Ympäristön tuhoutuminen: veden, ilman ja maan saastuminen, saattaa meidät laajempaan yhteyteen. Kysymys on Telluksemme elämästä, lastemme tulevaisuudesta ja luonnon olemassaolosta.

Tuossa Pietarin nurkalla oli äskettäin ”vähältäpiti” tilanne. Siinä meillä uhkaa kylliksi. Kolmisenkymmentä puhki ruostuvaa ydinvoimalaa savuaa melko lähellä rajojamme. Happosateet tulevat paljolti rajojemme ulkopuolelta. Metsät itkevät.

Ehkä Karjalan asia ei sittenkään ole meille elintärkeä kysymys. Kaikilla asioilla on oma painoarvonsa. Se ei ole kaikille sama. Elämä on tunteen ja järjen vuorovaikutusta. Mutta tunne voittaa järjen ja usko siirtää vuoria.

Tämä on takatalvinen kirjoitus. Kun tätä luette on paljon lämpimämpä.

Hyvää kevään eloa,

toivoo **Topi**

PITO-KALAASI KY
JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU
AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902
 VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
 JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
 AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
 33300 TAMPERE puh. 433 902

Postin kuljetuksesta Sakkolassa

Kertonut MIKKO TUIREMO — Muistiinpannut TOINI TUIREMO

Postin kuljetuksesta Sakkolan kunnassa 1900-luvun alussa ennen maailmansotaa v. 1914.

Kertojan (Mikon) koti oli Sakkolan Lapinlahden kylässä. Sinne tuotiin posti Kiviniemen asemalta, jonne oli matkaa yli 20 km. Lähin asema oli Petäjäjärven asema, mutta siellä ei ollut postitoimistoa. Posti kulki talvella ja kesällä hevosella. Postia yritettiin kuljettaa pyörällä, mutta ei sitä jaksu kukaan. Postin koti oli Lapinlahden kylässä. Posti aina aamulla lähti 4—5 aikoina, paitsi ei pyhänä, kertojan muistin mukaan.

Tie oli heikonpuoleinen kylätie pitkin Suvannon rantaa, joka kulutti kalustoa (eli kieseä) ja hevosta paljon, kun tie oli huono ja matka pitkä ja joka päivä kulettiin. Hevonen oli vaihettava vuoden kuluttua, koska postin kulku oli hankalaa. Teitä ei korjattu siihen aikaan. Posti otti postin Kiviniemen asemalta ja lähti ajamaan. Röykkylä oli ensimmäinen kylä. Kylät oli pitkin Suvannon rantaa noin kilometrin leveydellä, mutta kylät oli noin 4—5 kilometriä ja ylikin, pitkiä.

Röykkylästä seuraava kylä oli Suvanhäntä, sitten Mönkö, Ojaniemi, sitten Lapinlahti. Lapinlahden kylässä jätti posti postia Leposenmäelle taloon ja tuli sitten kotiinsa Kyllästiseen. Postia kuletti Aleksanteri Kyllästinen. Posti oli säkissä ja siitä posti ”rotsasi” pirtin pöydälle ja siitä sai jokainen oman postinsa ottaa. Arvopostia tuli siihen aikaan hyvin vähän, tuskin ollenkaan.

Posti oli omissa kampeissaan, ei ollut postin kuljettajalle kuuluvia merkkiä.

Kyläläiset eivät pitäneet ihan ”tarkkana” postin kuljettajaa. Kansakoulussa oli ollu kertojan kanssa samalla luokalla. Posti oli etevä laskemaan, mutta häntä ei pidetty ihan ”tarkkana” koska antoi itseään höynätä.

Posti kehui, miten hän limunaattia joi reissuillaan. Kun aukasi pullon, niin limunaatti pani, että stsu. Postin koti oli hänen isänsä eläissä jonkunlainen ja siisti talo. Posti oli ainoa poika.

Posti ei ollut tyttöjen suosiossa, joten hänellä ei ollut avio-onnea.

Hän ajeli kesällä kieseillä, kaksipyöräkärriillä. Hevonen oli rasittunut, kun tie oli huono ja kuoppainen ja hän ajeli hiljalleen. Talvella oli postilla reslareki.

Posti haettiin Kyllästisestä, jonne oli 2 km matka. Jos naapuri pyysi tuomaan heidänkin postin, se tuotiin.

Kun kertoja lähti armeijaan, ei hän tiennyt postinkuljettajasta mitään, niin näki tämän Käkisalmen torilla, jossa huuto käsillään kutsuen ostamaan voita: ”Tulkaa ostamaan, hais-takaa, maistakaa, että se on tuores.” Posti oli menettänyt talonsa. Hän osti kylistä voita ja möi torilla. Hän oli aivan raitis, mutta ei osannut hoitaa taloaan, joten menetti sen.

Rautuun oli kertojan kotoa 6 km matkaa, mutta posti ei kulkenut siinä heille. Jos Rautusta olisi tullut kertojan kotiin kirje, se olisi mennyt Rautusta Kiviniemeen ja sieltä takaisin Lapinlahteen. Rautusta jakautui posti Riiskaan, Raajuun ja Metsäpirtin pitäjään.

Kertojan kotiin ja yleensä taloihin tuli Maakansa ja Pellervo. Kirjeitä tuli harvoin. Lehtiä ei tullut joka taloon.

Posti joutui kulkemaan Suvannon rantoja huonoa tietä, koska asutus oli siellä, vaikka kertojan kotoa oli autolla liikennöitävä tie Rautuun ja Kiviniemeen.

Posti vetelehti tullessaan taloissa ja tuli Kyllästiseen epämääräisinä aikoina iltasella. Joskus odotettiin postia tuntikaupalla. Postilla ei ollut mitään aikataulua.

Hokemia vanhalta ajalta:
 Pois, pois postin eestä.

Pois eestä, posti tulloo.

Jos haluttiin päästä hankalasta henkilöstä, sanottiin:

Mie paan siulle postimerkin persiiseen ja laitan siut minne kuulut.

Sakkolan asemalta vietiin Taipaleen patteriin posti. Siellä lähellä oli talo, johon postin jättivät ja posti kulki Suvannon toista rantaa. Talossa oli joku Vanha Kuuti-niminen mies, jota höynättiin laulamaan. Tämä oli noin v. 1920. Kuuti lauloi: ”Olin aatelissukua suurta, koulutettu herraksi, mutta minusta tuli lursus ja rosvoksi rupesin. Ensi ryöstin mä Turun postin, sitten Ulvilan rovestin ja kun astelin Oulun katuja, tuli ohraa vastahan.

Hän vangitsi minut heti ja vankilaan passitti, mutta Söderstholmin kanssa minä sieltä karkasin.

Söderstholmi on saatu kiinni, makaa linnassa vankina rautapultin ja loissansa ja liivi raudoissa.”

Kirvesmäki...

ErP. 6 oli talvisodan aikana rintamavastuussa Taipaleen Kirvesmäen lohkolla 14—22. 1. ja 5—11. helmikuuta. Pataljoona oli suorittanut jo 27. 12. 39 kuuluisan Keljan vastaiskun, joka pelasti koko Taipaleen rintaman silloiset asemat. Tämä vastaisku maksoi pataljoonalle 117 miehen menetyksen, joista kaatuneita oli 47. Sitten tuo 11. helmikuuta oli pataljoonalle taas musta päivä. Sinä päivänä pataljoona kärsi 72 miehen menetyksen, joista oli kaatuneita 28 miestä. Tästä päivästä on ollut kovin vähän mainintoja missään, siitä, mitä silloin oikein todella tapahtui. Jäihän pataljoonalta kaksi päivää auki Kirvesmäestä olosta isojen tappioiden ja tukikohta ykkösen menetyksen johdosta.

Jo kello 7 aikaan 11. 2. 40 aloitti vihollinen kiivaan tykistötulen koko Kirvesmäen lohkolla, mihin yhtyivät sitten myös jalkavaen aseet. Tulitus kiihtyi oikeaksi rumputuleksi, mitä kesti etulinjan asemia vastaan noin kuusi tuntia. Miehet joutuivat olemaan taisteluvalmiudessa asemissa koko ajan, koska vihollisen lähtöasemat olivat monessa kohden niin lähellä, ettei korsusta olisi hyökkäyksen alettua ehtinyt aseisiin ajoissa. Tämän kaiken raastavan tykkätulen vihollinen ohjasi koko voimalla viimeiseksi ykkös ja rantatukikohtaa vastaan. Ilma oli räjähdyskaasuista aivan kuin savuverhon peittämä, joka tuntui äitälän makuisena jo suusakin. Joku pojista arvelikin heidän jopa käyttävän kaasua. Noin 13—14 välillä vihollinen onnistui valloittamaan koko ykköstukikohdan. Sieltä oli jo alkuvaiheessa kaatunut tukikohdan päällikkö vänrikki Kilpiäinen, sekä haavoittunut konekiväärijoukkueen johtaja vääpeli Orava, joka oli SJR kantahenkilökuntaan kuuluva. — Me rantatukikohdasta huomasimme ykkösen menetetyksi, kun sinne ilmestyi punainen lippu.

Taistelulähettini, nuori vapaaehtoinen Yrjö Kiiski tuli komentopaikalta muonareisulta ja kertoi Lähteenkorvan joukkueen, joka oli kanssamme samassa tukikohdassa, olevan siellä. Hän ihmetteli, miksi me emme ole lähteneet. — Kuules, emme ole saaneet irtautumiskäskyä ja siksi pidämme asemat. Kai heillä oli jokin toinen tehtävä annettuna. Meillä oli rannassa kaksi konekivääriä, eli puolijoukkue, jonka johtajana minä olin. Tämä tieto aiheutti meille vain toisen kk-siirron parempaan paikkaan, mistä se pystyi tukemaan kakkoskivääriä, sekä ristitulellaan saamaan tehokkaamman tulipeitteen toistensa auttamiseksi. Tämän aseman etsiminen ja kk-siirto sinne siinä tykistötulussa ei ollutkaan mikään helppo homma. Rantatukikohta sai vielä muun tykistötulen lisäksi yli Suvannon suorasuuntaustykkiä terveiset.

Kun ykkös-kk oli saatu uuteen asemaan ja olin menossa korsulle hakemaan käsikranaatteja, viedäkseni ne kakkoskiväärille, jolla oli erittäin hyvä hallitseva asema koko tukikohtaan nähden. Se oli lähinnä ykköstukikohdasta, josta tuli yhdyshauta heidän korsulleen. Tästä pesäkkeestä oli hyvä näkyvyys tämän yhdyshaudan suunnasta. — Tällöin kiinnitin huomiota korsumme korkeudella hiippaileviin miehiin. En tiennyt heidän olevan Sorrin pataljoonan Kuvajan komppanian miehiä, joilla oli aikomus vallata ykkösen takaisin rantatukikohdan kautta. Jouduin tässä sanaharkkaan heidän komentajansa kanssa, kun huomautin heidän hiippailustaan korsumme nurkilla. Sanaharkan seurauksena suutuspäissänini sanoin tälle kaverille, joka myöhemmin osoittautui luutnantti Eino Kuvajaksi: ”Meillä on miehitetty kk asemissa tästä noin 100 metrin päässä, minne olen menossa, kun otan tuolta korsusta käsikranaatteja sinne

vietäväksi.” Kun pyysin Yrjöä mukaani, hän vain puisteli päätään, ja oli kovin kalpean näköinen. Näin tilanteen, että hänellä nuorena ihmisenä oli vaikeuksia voittaa oma kuoleman pelkonsa. En määrännyt häntä mukaani, vaan käskin pitää kahvin kuumana ja jos kk vyöt tyhjenee, niin täytät täällä.

Tulin ulos ja ilmoitin nyt meneväni asemiin. Jos tarvitsette opasta, niin seurakkaa. Olin äskeisestä sanaharkasta vielä suutuksissani ja lähdin kyyristelemättä juoksemaan polkua pitkin kakkospesäkkeelle. Korsulta ei ollut yhdyshautaa sinne, ja kranaattituli oli siksi kovaa ettei niitä mikään olisi ehtinyt väistelemään. Heistä kaksi lähti seuraamaan minua noin 10 metrin etäisyydellä takanani. Pääsimme ehkä noin 30—40 metriä, kun kajahti keskellemme isompi kranaatti. Löysin itseni maasta multakokkeiden alta, mutta tunsin olevani ehjä ja kunnossa. Toinen näistä seuraajistani valitti apua pyytäen. Menin auttamaan ja autoin hänet siihen juuri syntyneeseen kuoppaan, koska arvelimme ettei samaan kuoppaan heti uutta ammusta osu. Häneltä sirpale lävisti reiden polvesta vähän ylöspäin. Huusin heidän lääkintämiehiä paikalle, kun hän ei yksin pystynyt liikkumaan. Sen kuolleen kaverinsa hän sanoi olleen alikersantti Moisio Lehtimäen kunnasta.

Pääsin perille, missä miehet olivat täydessä taistelutouhussa käsiaseilla. Jäi mieleen erikoisesti Olli Laamanen, joka paahtoi kiväärillä piippu kuumana. Huomautinkin hänelle, ”että pistäpäs välillä kertatullelle, ettei tule piipun vaihto kuten konekiväärissä.” Heidän konekiväärinsä oli suojattu vanhalla lumipuvun takilla, mihin juuri sirpale oli tehnyt ison reiän, mutta ei onneksi ollut rikkonut asetta. Nostimmekin sen ampumahautaan suojaan. Tämä ase oli tukikohtamme tärkein, jonka tuli pelata tarvittaessa. Meillä oli kivääreillä mainio tilaisuus ampua pitkin yhdyshautaa, joka oli vihollisia täynnä. Ei sieltä tehnyt vihollisenkaan mieli läh-

teä jatkamaan hyökkäystä, koska he olivat jatkuvasti meidän tulemme alla. Tämä oli sikäli mielenkiintoista ampumista puolin ja toisin, sillä aina kun sieltä yhdyshaudan päästä aseiden suuliekki pöllähti, piti pää painaa heti suojaan, ettei tullut ylimääräistä reikää. He ampuivat tarkasti, koska kämmenellä olisi voinut takana olevasta penkasta peittää kaikki osumat. En tiedä, miten tarkkaa meidän tulemme oli, koska me saimme ampua pitkin yhdyshautaa, joka oli miehiä täynnä.

— Ilta hämärsi jo, kun tämä Sorrin pataljoonan 4. komppanian päällikkö ilmestyi meidän pesäkkeeseemme. Nyt suoritettiin kätellen oikein ”virallinen” esittely, jolloin sain tietää hänen olevan luutnantti Eino Kuvaja. (Hänestä tuli jatkosodan aikana Mannerheimin ristin ritari) Hän alkoi kysellä minulta tämän tukikohdan pitävyyttä, sillä hän oli luullut vallanneensa ykkösen, sekä lähettänyt tästä mahtipontisen ilmoituksen taakse. Sanoin hänelle tämän tukikohdan kestävän niin kauan kun miehiä riittää. Täällä ei vannota eikä luvata mitään. Emme me täältä karuun lähde, koska nämä ovat meidän kotiseutujamme. Hän uskoi meidän kestävän, ja toivotti hyvää jatkoa ero-
tessamme ystävinä.

ErP:n historiikin mukaan olisi rantatukikohta ollut 11. 2. huomattavan osan päivästä miehittämättä. — Tämä ei pidä paikkaansa, sillä siellä oli koko ajan konekivääripuolijoukkue täydessä taisteluvalmiudessa ja taistelussa mukana. Tämäkin osoittaa tiedonkulun ja yhteistyön puutetta, joka talvisodan aikana monesti tuli räikeästi esiin.

Ensimmäinen vastaisku ykkösen valtaamiseksi klo 17 1/JR.29 (30) kapteeni Kilpeläisen joukoilta epäonnistui käsikranaattien ja kp-panosten loppuessa. Toinen yritys lähti liikkeelle n. klo 22.50, joka johti tulokseen. Tukikohta oli kokonaan suomalaisten hallussa klo 1 yöllä 12. 2. Tähän noin 150 metrin pituiseen taisteluhaudaan jäi 250 vihollissotilaan

jäännökset. Jäännökset nimenomaan, sillä voi vain kuvitella milaista jälkeä syntyy, kun kaksi käsikranaattia käytetään jokaista vallattua ampumahautametriä kohden, joka on täynnä vihollisia.

Tämä päivä oli Taipaleenkin mitapuun mukaan suomalaisille musta päivä, mutta vielä mustempi viholliselle. Hehän hyökkäsivät päivän mittaan monia tukikohtia vastaan, jois-

sa kaikissa toisissa nämä hyökkäykset onnistuttiin torjumaan, paitsi ykkösesä. Ei ihme, että aamuyön tunteilla vaihdon tapahduttua Polonin miesten kanssa, monen soturin silmissä rupesi maailma tummumaan. Näin jätti ErP 6:n Kirvesmäen, sitä erikoisemmin kaipaamatta, mutta täyttipä kuitenkin velvollisuutensa.

”Vetereni”

Lupran väkeä

Lupran kylän väkeä valokuvassa 50 vuotta sitten.

— Tuskin kyläläisistä on sen jälkeen tällaista kuvaa otettukaan, totea valokuvan lähettäjä Eero Kuisma Hyvinkäältä.

Kuva on otettu 31. 5. 1942. Häittemme muistolle kotona Luprassa,

Aino tuli emännäksi meille, minä olin sodassa, kertoilee Kuisma.

Ihmettelen, kuinka paljon oli Lupran kylän emäntiä ja isäntiä ehtinyt muuttaa kotikylään. Nyt suurin osa kuvassa olevista on jo vanhurskasten levossa.

**TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU**

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

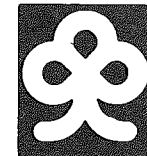
Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

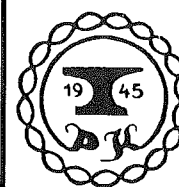
SAKKOLAN JUHLAT

Tampereella
ensi kesänä
8. — 9. 8. 92.

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI
PUH. (931) 335 8204, iltaisin (935) 335 8204
Autopuh. 949 239 535

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Lempäälän-Viialan Osuuspankki
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Uno Pulakka